Controverse privind monedele virtuale – este pregatită contabilitatea pentru recunoașterea lor?

Autori:
Rădescu Teona-Elena
Rusu Lorena

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

Facultatea de Contabilitate și Informatică de gestiune

Rezumat*: Într-o lume în care monedele virtuale generează un interes din ce în ce mai mare pe întreg globul, lumea contabilă încă nu știe cum ar trebui să le recunoască. În acest sens, prin intermediul acestei lucrări, am încercat să mai întâi să definim și să conturăm cât mai bine existența și evoluția criptomonedelor de-a lungul timpului, și totodată, să abordăm controversele din jurul acestui concept.*

În urma efectuării mai multor cercetări, am aflat că România nu prezintă reguli de contabilizare a monedelor virtuale care să fie stabilite în mod clar și concret de către instituțiile reprezentante. Acest lucru ne-a motivat să căutăm multe alte variante care ne pot ajuta să înscriem criptomonedele în cadrul unei categorii de active. În primă instanță, am dezbătut ideea adăugării unor noi conturi contabile speciale pentru monedele virtuale care au fost create tot de lumea contabilă, pentru a veni în ajutorul contabililor care sunt puși în situația de a contabiliza criptomonede. Mai apoi, prin intermediul Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), am încercat să încadrăm aceste monede virtuale în categorii de active deja existente, respectiv active financiare nemonetare, investiții imobiliare, imobilizări necorporale și stocuri, în calitate de posibilități principale.

În final, am realizat o cercetare proprie în care am discutat cu șase contabili si doi experți contabili, din zone de activitate diferite, cu experiență de muncă extrem de diversificată, despre conceptul de criptomonedă și modul în care le-ar înregistra aceștia în contabilitate.

Cuvinte cheie: controverse, criptomonede, contabilitate, IFRS, IASB

Abstract*: In a world where virtual currencies are generating a significant amount of interest around the globe recently, the accounting world still does not know what standards might be used to account them. In this case, through this research, we first tried to define and explain as well as possible, the existence and evolution of cryptocurrencies over this period of time, and also, to address the controversies surrounding this concept.*

After doing some research on this subject, we found out that Romania does not have clear and concrete accounting rules for virtual currencies established by the representative institutions. This aspect has motivated us to look for other options that can help us determine whether cryptocurrencies do, in fact, meet the definition and recognition criteria of an asset. Initially, we thought of adding new special accounts for virtual currencies that were also created by the accounting world, so they could help the accountants who struggle with the situation of accounting cryptocurrencies. Then, through the International Financial Reporting Standards (IFRS), we tried to classify these virtual currencies into existing assets, such as non-monetary financial assets, investment properties, intangible assets and inventory, as main possibilities.

Finally, we conducted our own research and we discussed with seven accountants and two accounting experts, from different areas of activity, with extremely diverse work experience, about the concept of cryptocurrency and the accounting standards they would apply.

Keywords: controversy, cryptocurrency, accounting, IFRS, IASB

Activele criptografice, inclusiv criptomonedele precum Bitcoin, par să genereze un interes ridicat în perioada actuală, dovadă fiind creșterile lor rapide atât în valoare, cât și în volatilitate. Dar ce sunt mai exact aceste criptomonede sau, dupa denumirea mai des întâltită, monede virtuale?

1. Când au apărut criptomonedele?

Conform revistei Forbes (Marr B., 2017), criptomonedele au fost prima dată inventate în anul 1998. Această idee i-a venit lui Wei Dai, un inginer informatician din China, care a adus în discuție această posibilitate prin publicația sa „B-money, an anonymous, distributed electronic cash system" din anul 1998 (B-money, o rețea de bani distribuiți electronic și anonim). În același an, Nick Szabo,

tot un inginer informatician din Statele Unite ale Americii, a cercetat posibilitatea de a dezvolta o monedă electronică și a creat *Bit gold*. Acesta nu a fost niciodată implementat și adus pe piață din cauza unor probleme cu soft-ul. Majoritatea persoanelor din domeniu vor considera Bit gold ca fiind o sursă de inspirație pentru Bitcoin.

1.1. Misteriosul Mr. Nakamoto

În anul 2008, o lucrare cu titlul „Bitcoin – Un sistem electronic de la egal la egal" („Bitcoin – A Peer to Peer Electronic Cash System"), a fost postată pe un site cu discuții despre criptomonede de către un anumit Satoshi Nakamoto, a cărui identitate reală rămâne un mister și în ziua de astăzi, deoarece nimeni nu și-a revendicat măreața inovație. În 2009, software-ul Bitcoin-ului este făcut public pentru prima dată și oamenii pot începe să mineze pentru a avea bitcoin.

2. Bitcoin, cea mai populară criptomonedă

Cum se știe foarte bine, Bitcoin este moneda virtuală cea mai cunoscută la nivel global. Peter D. DeVries explică în lucrarea sa „An Analysis of Cryptocurrency, Bitcoin, and the Future", din septembrie 2016 (O analiză a criptomonedelor, Bitcoin și a viitorului), faptul că Bitcoin are aceeași structură informatică ca în momentul în care a fost inventată, în 2008. Criptomoneda funcționează pe teoria rezolvării de algoritmi de criptare, pentru a crea hash-uri unice cu număr finit. Folosind o rețea de computere care verifică tranzacțiile, utilizatorii pot schimba hash-uri ca și când ar schimba moneda fizică. Există un număr finit de bitcoini care poate fi generat, prevenind o supraabundență și asigurând raritatea acestei monede virtuale. Faptul că moneda nu este impozabilă în cele mai multe state, la începutul apariției sale, atrage foarte mulți investitori care sunt fericiți că nu pierd bani din cauza inflației. Acest lucru face ca Bitcoin-ul să fie cea mai populară și mai apreciată monedă virtuală în 2015.

După ce prețul unui bitcoin a depășit suma de 1.000 de dolari pentru prima dată, în 2013 prețul începe să scadă puternic. Foarte mulți oameni care au investit în această criptomonedă vor avea de suferit monetar, deoarece în acel moment ea valora doar 300 de dolari. Bitcoin-ului îi vor trebui doi ani să ajungă din nou la 1.000 de dolari.

Cum era de așteptat, Bitcoin a fost o atracție pentru hackeri si criminalii informaticieni, care au spart serverele și au furat 850.000 bitcoini în luna ianuarie din anul 2014. Acele criptomonede nu au mai fost recuperate. În acele vremuri ar fi valorat 450 miliarde de dolari, iar în prezent 4.4 milioane de dolari. Nici până în prezent nu s-a descoperit cine a fost de fapt creierul atacului cibernetic.

În anul 2021, nu numai Bitcoin, ci și alte monede virtuale (de exemplu Namecoin și Litecoin) au ajuns în sistemul financiar. Din ce în ce mai multe firme acceptă plata cu criptomonede, cum ar fi Microsoft, Dell, Newegg, Virgin Galactic, Overstock, Showroomprive, TigerDirect, BTCTrip. Conform articolului „How to measure the liquidity of cryptocurrency markets?" (4 ianuarie 2021), în acest moment ar exista peste 35 de miliarde de portofele Bitcoin.

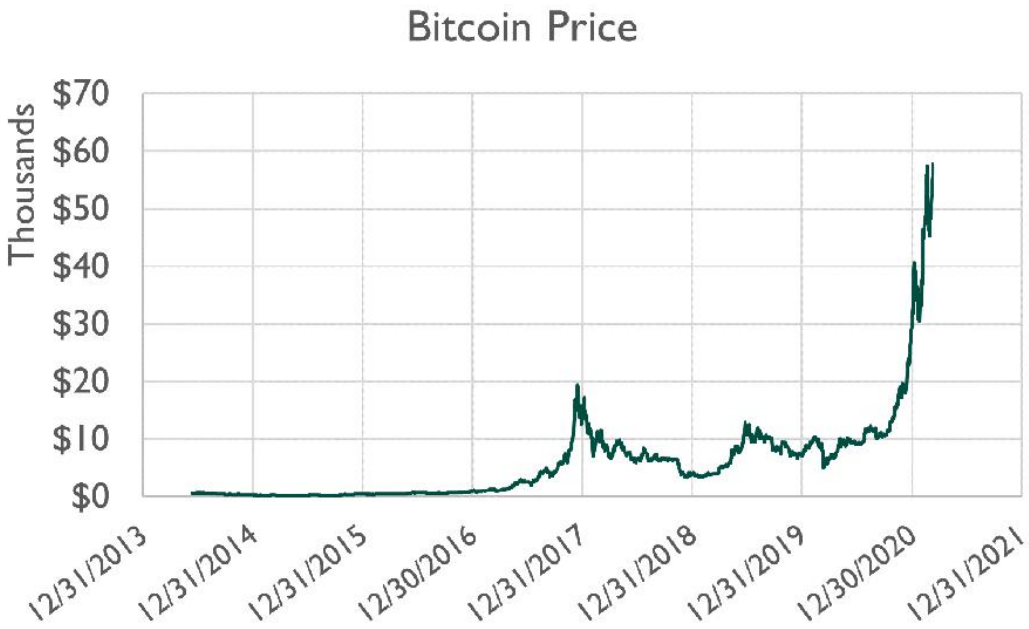

Fig. 1. Valoarea Bitcoin-ului din 2013 pana in 2021

Sursa: Marr, B., A Short History Of Bitcoin And Crypto Currency Everyone Should Read, Forbes.

În anul 2015, doar o treime din persoanele care minau sau acceptau plata cu Bitcoin, erau din Statele Unite ale Americii, iar restul erau din Europa sau Asia. În topul țărilor celor mai interesate de Bitcoin, întocmit de către Bitpay, în „Bitcoin: A New Global Economy" (2015), România ocupa locul 12.

1. Statele Unite
2. Germania
3. Regatul Unit
4. Belize
5. Olanda
6. Canada
7. Elveţia
8. Suedia
9. Hong Kong
10. Seychelles
11. Cipru
12. România
13. Bulgaria
14. Emiratele Arabe Unite
15. Australia
16. India
17. Franţa
18. Norvegia
19. Panama
20. Gibraltar

3. Polemici cauzate de criptomonede

Criptomonedele, în special Bitcoin, se pare că au trecut de momentul adaptării, dar nu toată lumea crede în ele. În mod normal, există și persoane sceptice care nu au încredere în monedele virtuale. Într-un articol de investigaţie din Irish Times Danny O'Brien raportează „Când arăt oamenilor acestă economie bitcoin, ei întreabă: «Este legal? Este aceasta o înşelătorie?» Îmi imaginez că există avocaţi şi economişti care se zbat să răspundă acestor întrebări. Cred că în curând veţi putea adăuga şi politicienii acestei liste”.

Scenarii presupuse de eşec a monedei Bitcoin includ o devalorizare a monedei, un număr în scădere de utilizatori sau o represiune a guvernului mondial asupra programului. Succesiunea la un alt sistem de monedă criptologică este de asemenea posibilă, dacă o nouă monedă ar fi creată şi va fi considerată mai legitimă (spre exemplu, să fie susţinută de o mare companie de tehnologie sau instituţie). S-ar putea să nu fie posibil ca toate monezile criptologice ca Bitcoin să fie interzise. Cu toate acestea, Bitcoin-ul și-a creat o piață în care, zi de zi, apar din ce în ce mai multe persoane interesate să investească în această monedă vituală. În viitor se poate ca bitcoin-ul să devină o monedă *mainstream* (convențională, acceptată) sau, în aceeași măsură, în opoziție, să devină un eșec total al secolului nostru.

4. Criptomonedele în contabilitate

În articolul „Propuneri privind înregistrarea în contabilitate a criptomonedelor”, publicat în revista Ceccar Business Review, criptomonedele ar putea fi identificate drept stocuri (caz în care intră sub incidența IAS 2 Stocuri şi le este aplicabilă inclusiv excepția existentă pentru brokeri/traderi) sau imobilizări necorporale (caz în care intră sub incidența IAS 38 Active necorporale).

În anul 2019, la solicitarea Consiliului pentru Standarde Internaționale de Contabilitate, Comitetul pentru interpretarea standardelor a emis un punct de vedere legat de contabilizarea monedelor virtuale, şi anume a acelora care îndeplinesc trei condiții specificate:

a) sunt monede digitale sau virtuale înregistrate pe baza tehnologiei registrelor distribuite care utilizează criptografia pentru securitate;

b) nu sunt emise de o autoritate jurisdicțională sau de un alt terţ;

c) nu dau naștere la un contract între deţinător şi o altă parte.

Acest material vine în ajutorul lumii contabile românești, creând conturi speciale pentru monedele virtuale.

Pentru societățile care achiziționează criptomonede în scopuri investiționale (adică procură o monedă virtuală cu o monedă reală, prin intermediul unor societăţi intermediare care acționează pe diverse platforme de tranzacționare, iar criptomonedele sunt ulterior păstrate într-un portofel electronic până când entitățile hotărăsc să le preschimbe în monedă reală, obținând astfel un câştig) au fost propuse următoarele conturi:

372 „Stocuri de natura criptomonedelor”;

3721 „Stocuri de natura criptomonedelor deţinute în scop investiţional”;

3723 „Stocuri de natura criptomonedelor – altele decât cele deţinute în scop investiţional”.

Acestea ar putea funcționa în contrapartidă cu următoarele conturi de cheltuieli şi venituri ce ar trebui, de asemenea, introduse în planul de conturi:

653 „Cheltuieli privind criptomonedele”;

6531 „Cheltuieli privind criptomonedele deţinute în scop investiţional”;

6532 „Cheltuieli privind valoarea justă a criptomonedelor”;

6533 „Cheltuieli privind criptomonedele – altele decât cele deţinute în scop investiţional”;

753 „Venituri din criptomonede”;

7531 „Venituri din criptomonedele deţinute în scop investiţional”;

7532 „Câştiguri din valoarea justă a criptomonedelor”;

7533 „Venituri din criptomonede – altele decât cele deţinute în scop investiţional”.

Aceleași conturi au fost propuse și pentru societățile care intermediază tranzacții cu criptomonede. Acestea sunt cele care realizează tranzacții cu criptomonede (prin ATM-uri virtuale sau reale), încasează numerar în schimbul monedelor virtuale (aplicând un comision) sau încasează criptomonede în schimbul numerarului (la fel, aplicând comision).

Al treilea tip de societăți se referă la cele care utilizează criptomonede în activitatea curentă (ca mijloc de plată sau de încasare). Este vorba despre societățile care: utilizează criptomonedele ca mijloc de încasare pentru serviciile prestate/bunurile vândute; utilizează criptomonedele ca mijloc de plată pentru furnizori, angajați, alte datorii; acordă/primesc împrumuturi în criptomonede. Pentru această variantă e recomandat ca monedele virtuale să fie recunoscute drept imobilizări necorporale și, prin urmare, să se creeze un nou cont, 204 „Criptomonede". Acest cont va fi și el folosit în contrapartidă cu conturile de cheltuieli şi venituri propuse mai sus.

Tot în același material, a fost găsită o soluție și pentru firmele care creează aceste criptomonede. Aceștia au sugerat să se introducă un cont distinct, 713 „Venituri aferente costurilor criptomonedelor". Aici există două mari probleme des întâlnite în legătură cu activitatea de mining, dar și acestea au fost lămurite.

1. Costul iniţial de înregistrare în contabilitate

Una dintre dificultăţile apărute este repartizarea costurilor de producţie pe monedele virtuale obținute. La aceste societăţi se poate pune problema imposibilității utilizării costului standard de producţie. În plus, monedele virtuale pot fi obţinute în timp, nu la un singur moment în cursul lunii, fiind necesară repartizarea costurilor suportate (spre exemplu, dacă se repartizează costurile lunare pe monedele obţinute în luna respectivă sau se pot repartiza costurile trimestriale pe numărul de monede obţinut în trimestrul respectiv). O altă problemă poate fi aceea legată de noţiunea de producţie în curs de execuţie, care, în cazul criptomonedelor, nu poate fi identificată (concret, costurile suportate în luna mai se pot referi parţial şi la monede obţinute în iunie, procesul de mining fiind continuu).

2. Clasificarea monedei obţinute prin mining

Dacă moneda obţinută este destinată vânzării ulterioare, ea va fi clasificată drept stoc. Dacă moneda obţinută este utilizată (integral sau parţial) pentru nevoile societăţii în ce priveşte plăţile (cum ar fi plata salariilor, a furnizorilor sau alte scopuri), ea va fi clasificată drept activ necorporal.

5. Problema contabilă a momentului

În articolul „An Introduction to Accounting for Cryptocurrencies", conform standardelor IFRS publicat de Chartered Professional Accountants of Canada (CPA Canada) din mai 2018, aflăm că atât creșterea rapidă, cât și volatilitatea criptomonedelor, au dus la o creștere a interesului din partea controlului global, prin urmare criptomonedele au fost supuse la o cercetare minuțioasă de către organizații, investitori, autorități de reglementare, guverne și alții. Părțile interesate sunt îngrijorate de implicațiile contabile și fiscale asociate criptomonedelor. Cea mai populară și utilizată pe scară largă este Bitcoin; cu toate acestea, există peste 1.500 de criptomonede în circulație. Fiecare dintre aceste criptomonede are proprietăți și caracteristici unice, de aceea înțelegerea și contabilitatea acestora este deosebit de complicată.

Autoritățile de reglementare și-au arătat îngrijorările legate de astfel de oferte din cauza problemelor legate de volatilitate, evaluarea transparenței, custodie și lichiditate, precum și utilizarea schimburilor de criptomonede nereglementate. Există, de asemenea, o întrebare fundamentală, și anume dacă aceste oferte constituie sau nu titluri de valoare.

Standardele IFRS existente nu se referă în mod explicit la criptomonede. Întrebările contabile principale sunt dacă monedele digitale se încadrează în categoria de active, și dacă da, ce tip de activ ar fi în conformitate cu standardele IFRS? După cum am menționat anterior, există peste 1.500 de criptomonede și se dezvoltă din ce în ce mai multe. Criptomonedele pot avea caracteristici diferite, iar motivele achiziționării acestora pot varia, rezultând consecințe contabile

diferite. Ca urmare, unele politici contabile stabilite pentru o singură criptomonedă pot să nu fie adecvate pentru alte monede. Entitățile ar trebui să evalueze fiecare criptomonedă deținută separat pe baza circumstanțelor lor, a proprietăților criptomonedei și a caracteristicilor pieței pentru aceasta.

6. Este o criptomonedă un activ?

Înainte de a analiza dacă un standard IFRS specific s-ar putea aplica unei criptomonede, întrebarea care trebuie abordată la început este dacă respectiva criptomonedă îndeplinește definiția unui activ. Definiția unui activ în cadrul conceptual al IASB precizează că un activ este „o resursă controlată de întreprindere, ca rezultat al unor evenimente trecute și de la care se așteaptă să genereze beneficii economice viitoare pentru întreprindere”. Entitățile vor trebui să evalueze dacă fiecare criptomonedă deținută se clasifică drept activ.

7. Determinarea standardului IFRS ce ar trebui aplicat

Paragraful 7 din IAS 8 *Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori* necesită utilizarea unui standard IFRS specific, dacă este aplicabil. Deși standardele IFRS nu se referă în mod explicit la criptomonede, domeniul de aplicare al unui standard IFRS poate include articole sau obiecte cu caracteristicile criptomonedelor și, prin urmare, poate fi aplicabil acestora. Presupunând că definiția unui activ este îndeplinită, următoarele standarde oferă îndrumări privind contabilitatea diferitelor clase de active și merită luate în considerare pentru a determina dacă acestea se adresează elementelor cu caracteristicile criptomonedelor:

I. Numerar (IAS 7 *Situația fluxurilor de numerar*; IFRS 9 *Instrumente financiare*);
II. Active financiare nemonetare (IAS 32 *Instrumente financiare: Prezentare*, IFRS 9 *Instrumente financiare*);
III. Investiții imobiliare (IAS 40 *Investiții imobiliare*);
IV. Imobilizări necorporale (IAS 38 *Imobilizări necorporale*);
V. Stocuri (IAS 2 *Stocuri*).

7.1. Este o criptomonedă numerar (sau echivalent de numerar)?

IAS 7.6 definește numerarul astfel: „Numerarul cuprinde disponibilităţile băneşti şi depozitele la vedere, adică banii la care entitatea poate avea un acces imediat.” Detaliile suplimentare sunt furnizate în paragraful AG3 din IAS 32, care prevede: „Moneda (numerarul) este un activ financiar deoarece reprezintă mijlocul de schimb, şi de aceea este baza de evaluare şi recunoaştere în situaţiile financiare ale tuturor tranzacţiilor.” Moneda (inclusiv moneda străină) este în general contabilizată ca numerar. Termenul „criptomonedă” sugerează faptul că este o monedă; cu toate acestea, nu înseamnă că este neapărat numerar ce poate fi folosit în scopuri contabile. Se poate ca unele (dar nu toate) criptomonede să poată fi utilizate ca mijloc de schimb; într-adevăr, acesta a fost scopul inițial din spatele Bitcoin-ului și al altor criptomonede. Cu toate acestea, la momentul actual se pare că monedele digitale reprezintă o modalitate de schimb limitată în comparație cu majoritatea monedelor tradiționale. Pe de o parte, acest lucru se datorează faptului că, spre deosebire de monedele stabilite, cum ar fi euro sau dolarul, acestea nu sunt susținute de o bancă centrală sau recunoscute ca mijloc legal de plată în majoritatea jurisdicțiilor. În plus, unele instituții financiare foarte mari din diverse țări au interzis achiziționarea de criptomonede prin intermediul cardurilor de credit. Una dintre aceste instituții a declarat „volatilitatea ridicată și riscul ca fiind factorii principali din spatele deciziei lor.”. Criptomonedele nu par să îndeplinească definiția unui echivalent de numerar conform IAS 7.6, care reprezintă „investiţiile financiare pe termen scurt, extrem de lichide, care sunt uşor convertibile în sume cunoscute de numerar şi care sunt supuse unui risc nesemnificativ de schimbare a valorii”, deoarece nu au o durată scurtă de

viață și adesea au modificări de valoare semnificative pe termen scurt. Mai mult, în unele cazuri există constrângeri cu privire la lichiditatea acestor monede și conversia acestora într-o monedă tradițională. Nu este probabil în prezent ca respectivele criptomonede să se califice pentru a fi contabilizate ca numerar sau echivalent de numerar.

7.2. Este o criptomonedă un activ financiar nemonetar?

O caracteristică-cheie a unui activ financiar este faptul că deținătorul acestuia are dreptul contractual de a primi numerar sau un alt activ financiar de la o altă entitate, ori de a schimba active financiare sau pasive financiare cu o altă entitate, în condiții potențial favorabile titularului. Deținătorul unei criptomonede nu are, în general, un astfel de drept contractual. Prin urmare, criptomonedele nu par să îndeplinească definiția unui activ financiar nemonetar în conformitate cu IAS 32 și IFRS 9. În concluzie, atunci când deținerea de criptomonede nu implică un drept contractual sau o obligație de a plăti numerar sau un alt activ financiar, criptomonedele nu îndeplinesc definiția instrumentelor financiare.

7.3. Este o criptomonedă o investiție imobiliară?

IAS 40.5 definește o investiție imobiliară ca „proprietate (teren sau o clădire – sau parte dintr-o clădire – sau ambele) deținute (de către proprietar sau de locatar în cadrul unui contract de leasing financiar) pentru a-l închiria sau pentru creșterea valorii capitalului, nefiind utilizate în scopuri administrative sau ambele, mai degrabă decât pentru: 1. utilizarea în producția sau furnizarea de bunuri sau servicii sau în scopuri administrative; ori 2. vânzare în cursul obișnuit al activității.” Unele entități dețin criptomonede pentru creșterea în valoare a capitalului, dar criptomonedele nu sunt proprietăți (adică terenuri sau clădiri) așa cum se specifică în definiția investițiilor imobiliare. Prin urmare, nu pare că o criptomonedă se califică pentru a fi investiție imobiliară în domeniul de aplicare al IAS 40.

7.4. Este o criptomonedă o imobilizare necorporală?

O imobilizare necorporală este definită în IAS 38.8 ca „o imobilizare nemonetară, identificabilă, fără substanță fizică”. Criptomonedele sunt în general identificabile și fără formă fizică. Criptomonedele sunt, de asemenea, nemonetare, deoarece nu îndeplinesc definiția activelor monetare din IAS 38.8, fiind „active care urmează să fie primite în sume de bani fixe sau determinabile”. În consecință, se pare că multe criptomonede sunt susceptibile să îndeplinească definiția activelor necorporale și, prin urmare, să se încadreze în IAS 38. O criptomonedă care se află în domeniul de aplicare IAS 38 și este eligibilă pentru recunoaștere ar trebui să fie măsurată inițial la cost. Criptomoneda poate fi ulterior măsurată fie la cost (adică metoda costului), fie la valoarea justă (adică metoda reevaluării). Este probabil ca respectivele criptomonede să se califice drept imobilizări necorporale cu durată de viață nedefinită, dacă nu există factori care să indice o durată de viață definită.

Conform metodei costurilor, orice taxă de depreciere înregistrată în conformitate cu IAS 36 *Deprecierea activelor* este înregistrată în situația profitului sau pierderii. Metoda de reevaluare poate fi utilizată numai dacă există o piață activă pentru criptomonede. Anexa A din cadrul IFRS 13 *Evaluarea la valoarea justă* definește o piață activă ca o „piaţă pe care tranzacţiile cu activul sau datoria în cauză au loc la un volum şi cu o frecvenţă suficiente pentru a oferi informaţii de preţ în mod constant.”

O entitate care dorește să utilizeze metoda de reevaluare va trebui să stabilească faptul că există o piață activă pentru criptomonede. Dacă ea există și dacă metoda de reevaluare este aleasă ca politică, declarația poziției financiare va respecta valoarea sa justă la sfârșitul perioadei. Conform metodei de reevaluare, contabilitatea modificării valorii juste este mai complexă: creșterile valorii juste sunt înregistrate în alte rezultate globale (OCI), în timp ce scăderile sunt

înregistrate în profit sau pierdere. Conform IAS 38, nu există o reciclare a câștigurilor din OCI în profit sau pierdere. Cu toate acestea, în măsura în care o creștere a valorii juste inversează o scădere anterioară a valorii juste care a fost înregistrată în profit sau pierdere, acea creștere este raportată în profit sau pierdere. Ca rezultat, efectul cumulativ asupra profitului sau pierderii include scăderea netă a valorii juste a criptomonedei în timp. În mod similar, o scădere a valorii juste care inversează o creștere anterioară este înregistrată în OCI, rezultând efectul cumulativ asupra OCI ca fiind creșterea netă a valorii juste a criptomonedei în timp.

7.5. Este o criptomonedă un element al stocurilor?

IAS 38.3 remarcă faptul că nu se aplică activelor necorporale deținute pentru vânzare în cursul normal al activității și aceste active necorporale ar trebui contabilizate în conformitate cu IAS 2. Criptomonedele din sfera de aplicare a IAS 2 ar fi măsurate la cel mai mic preț și valoarea realizabilă netă conform modelului general de inventar solicitat de IAS 2. Ca urmare, scăderile valorii realizabile nete ar fi înregistrate în situația profitului sau pierderii, în timp ce creșterile valorii realizabile nete care depășesc scăderile înregistrate anterior nu ar fi înregistrate. Cu toate acestea, contabilitatea este diferită pentru brokerii-comercianți de mărfuri. IAS 2.5 definește brokerii-comercianți de mărfuri drept „cei care cumpără sau vând mărfuri pentru alții sau pe cont propriu, cu scopul de a revinde în viitorul apropiat și de a genera un profit din fluctuațiile de preț”. Brokerii-comercianți măsoară stocurile de mărfuri la valoarea justă, scăzând costurile de vânzare, iar modificările de valoare sunt înregistrate în profit sau pierdere (IAS 2.3 (b)). Deși rezultatul contabil va părea logic pentru mulți, acesta este disponibil numai acelor entități care îndeplinesc definiția unui broker-comerciant.

7.6. Alte considerente

IAS 38 exclude în mod specific anumite active necorporale din domeniul de aplicare al standardului. Criptomonedele nu fac parte din lista activelor cuprinse în IAS 38. Există, totuși, o derogare de la domeniul de aplicare la punctul 7 din IAS 38 pentru cheltuielile de explorare și dezvoltare, precum și de extracție a zăcămintelor de petrol, gaze și minerale sau resurse similare neregenerative și contracte de asigurare, deoarece aceste „activități sau tranzacții sunt atât de specializate încât dau naștere unor probleme contabile pentru care ar putea fi necesară o abordare într-un mod diferit.” S-a exprimat opinia că o criptomonedă poate fi o resursă „neregenerativă”, deoarece este limitată la un anumit număr de unități și este „minată”. Cu toate acestea, criptomonedele se disting în mod clar de petrol, gaze și minerale iar, prin urmare, nu sunt „resurse non-regenerative similare”.

S-a prezentat, de asemenea, opinia că IAS 38.7 poate fi aplicat prin analogie criptomonedelor. Cu toate acestea, IASB a limitat în mod explicit această excepție la circumstanțe particulare. În consecință, se pare că nu este potrivit ca membrii ce se ocupă de standarde să extindă excepția din IAS 38 la contabilitatea criptomonedelor.

Paragraful 19 din IAS 1 *Prezentarea situațiilor financiare* permite ca „în circumstanțe extrem de rare”, conducerea să poată concluziona că respectarea unei cerințe într-un standard IFRS ar fi atât de înșelătoare încât ar fi în contradicție cu obiectivul declarațiilor financiare. Aplicarea IAS 1.19 nu este adecvată în contabilitatea criptomonedelor.

IAS 8.10 permite conducerii să folosească judecata proprie pentru elaborarea unei politici contabile în absența unui standard IFRS care se aplică în mod specific unei tranzacții. Cu toate acestea, așa cum s-a discutat mai sus, se pare că unul dintre standardele IFRS s-ar aplica unei criptomonede deținute (iar standardul IFRS poate depinde de fapte și circumstanțe specifice). Ca atare, se pare că nu ar fi adecvat să se aplice IAS 8.10.

8. Primirea criptomonedelor ca plată pentru bunuri și servicii

Atunci când o întreprindere acceptă criptomoneda ca plată pentru bunuri sau servicii furnizate în cursul normal al activității, ghidul CRA privind tranzacțiile de vânzare-cumpărare afirmă că se va considera că întreprinderea a vândut bunurile sau serviciile la un preț normal, în mod obișnuit. Costul criptomonedei pentru furnizorul de bunuri/servicii pentru tranzacțiile viitoare va fi acea valoare. Un câștig sau o pierdere viitoare din cedarea criptomonedei va fi din contul de venituri sau din cel de capital, iar rațiunea acestei determinări este discutată mai jos.

9. Utilizarea criptomonedelor pentru achiziționarea de bunuri și servicii

Conceptul de evaluare a bunului oferit se aplică și cumpărătorului de produse și servicii. Pentru cumpărător, costul bunului primit (sau valoarea serviciilor achiziționate) va fi egal cu valoarea bunului la care s-a renunțat, aici fiind vorba despre criptomonedă. Deoarece un câștig sau o pierdere va apărea la dispoziția criptomonedei, întreprinderea va trebui să stabilească dacă aceasta va fi din contul de venit sau din cel al capitalului.

10. Tranzacționarea criptomonedelor

În cazul în care o întreprindere dispune de criptomonede, fie printr-o tranzacție de vânzare-cumpărare, fie pur și simplu prin tranzacționare, întreprinderea trebuie să stabilească dacă câștigurile sau pierderile se înregistrează în contul de venituri sau de capital. Deoarece nu au fost stabilite reguli specifice pentru criptomonede, se vor aplica considerațiile obișnuite pentru tranzacțiile cu bunuri. Nu există reguli dure și rapide, dar factorii care au fost luați în considerare de către instanțe la luarea deciziei includ:

- frecvența tranzacțiilor;
- perioada de deținere a bunurilor;
- dacă a existat intenția de a achiziționa proprietatea pentru revânzare și obținere de profit;
- natura și cantitatea proprietății deținute;
- timpul petrecut cu activitatea;
- cunoașterea specifică a contribuabilului pe piață;
- relația cu alte activități comerciale.

Conform analizei de mai sus, în funcție de scopul pentru care sunt deținute, criptomonedele pot fi contabilizate atât în categoria stocurilor, cât și în cea a imobilizărilor necorporale.

Având în vedere complexitatea și diversitatea tranzacțiilor care se pot desfășura cu criptomonede, până când vor fi emise reglementări de către autoritățile din România, reprezentanții societății, împreună cu specialiști contabili și fiscali, trebuie să stabilească cea mai potrivită politică de contabilizare și care sunt implicațiile fiscale (i.e. impozit pe profit, impozit pe veniturile microintreprinderilor, tva și altele). Fiecare metodă poate genera un rezultat fiscal diferit și, implicit, valori diferite ale impozitelor datorate către bugetul de stat.

11. Contribuție personală – Cercetare

Având în vedere faptul că nu am putut ajunge la o concluzie în ceea ce privește modul de contabilizare a unei criptomonede, am decis să facem un studiu propriu, o cercetare pentru deslușirea acestei probleme.

Grupul nostru țintă a fost format dintr-un număr de opt contabili: doi dintre aceștia dețineau titlul de experți contabili, restul de șase nu; unul dintre contabili activează în București și ceilalți șapte în provincie; șase dintre cei opt contabili sunt de gen feminin, iar doi, de gen masculin; doi dintre aceștia dețin firme proprii de contabilitate, iar ceilalți șase sunt contabili în business; în final, am încadrat membrii grupului după categoria „vechime”, având în vedere că trei dintre aceștia aveau sub zece ani experiență, trei între zece și douăzeci de ani experiență, și ultimii doi peste douăzeci de ani experiență.

Întrebările pe care le-am adresat au fost legate atât de existența criptomonedelor în sine, cerându-le părerea personală în ceea ce le privește, cât și, nu în ultimul rând, despre ce ar face ei în situația în care ar trebui să contabilizeze o moneda virtuală, în diverse situații. Răspunsurile pe care le-am primit nu ne-au surprins, mulți dintre ei neștiind atât de multe informații despre acest domeniu astfel încât să ne ofere un răspuns pe baza cunoștințelor proprii.

Am observat mai multe aspecte în cadrul acestei cercetări, câteva dinte acestea fiind referitoare la modul în care sunt percepute criptomonedele de către contabili:

1. Contabilul care activa în București cunoștea mai în detaliu informațiile legate de existența criptomonedelor și contabilitatea acestora, comparativ cu mulți dintre contabilii care profesează în provincie.
2. Contabilele cu care am comunicat erau mult mai deschise în privința acestui concept, și am putut discuta diverse detalii despre acesta, în vreme ce contabilii aveau o oarecare reținere referitoare la criptomonede și la contabilizarea acestora.
3. De asemenea, contabilii care dețin o firmă proprie de contabilitate au fost extrem de deschiși și ne-au comunicat faptul că au mai fost întrebați despre contabilizarea criptomonedelor și s-au mai confruntat cu diferite opinii, în vreme ce contabilii care lucrează în business au întâmpinat mai puțin astfel de probleme.
4. În ultimă instanță, contabilii care aveau o vechime mai mare și, respectiv, erau mai înaintați în vârstă, nu dețineau atât de multe cunoștințe despre acest nou concept de critpomonedă, în vreme ce contabilii cu mai puțină experiență și mai tineri prezentau mai mult entuziasm.

Prima contabilă pe care am contactat-o, deținătoare a titlului de expert contabil, are o experiență de muncă în acest domeniu de peste douăzeci și cinci de ani și acum deține o firmă proprie de contabilitate în București, administrând un număr semnificativ de firme din diverse domenii. În cadrul primei discuții purtate, aceasta ne-a mărturisit că nu știe îndeajuns de multe detalii despre domeniul acesta, al monedelor virtuale și, respectiv, nu avea o idee despre cum ar putea fi contabilizate acestea. Ne-a promis că o să se informeze, întrucât subiectul a intrigat-o și că ne va contacta în scurt timp, pentru a ne furniza părerea ei. După câteva zile, la cea de-a doua discuție, a spus că ea consideră criptomonedele ca fiind extrem de complexe, diverse și contabilizarea acestora poate varia în funcție de tranzacțiile contabile la care participă. A observat că în România nu există încă o politică în ceea ce le privește, însă ar trebui, fiindcă la mijloc sunt impozite, taxe și alte elemente care pot varia. Doamna contabilă se informase și despre politicile adoptate de alte țări din Uniunea Europeană, dar și din celelalte părți ale lumii, și a considerat că majoritatea țărilor care au creat o categorie independentă de active pentru a putea reprezenta criptomonedele au cea mai potrivită opțiune care ar putea fi adoptată și pentru România. Ultima noastră întrebare a fost: „Dacă le-ați putea introduce într-o categorie existentă de active, unde credeți că s-ar încadra cel mai bine, conform definițiilor?“ Ca răspuns, ea a concluzionat că monedele digitale se pliază bine pe definiția Activelor necorporale, mai mult decât pe restul definițiilor, și dacă ar fi pusă în situația de a le contabiliza, probabil aici ar fi locul lor de încadrare.

Următorul contabil cu care am discutat nu deține titlul de expert contabil, dar are o experiență de șapte ani în domeniul contabil, administrând contabilitatea la mai multe firme ce se ocupă cu vânzarea de mărfuri, produse finite, prestării de servicii etc. Aceasta auzise de mai multe ori despre criptomonede, blockchain și alte aspecte asemănătoare și a considerat că ar putea fi considerate Stocuri în contabilitate dacă sunt utilizate în activitatea curentă, însă, dacă vor fi utilizate în scop de investiție, s-ar încadra mai bine în categoria Imobilizărilor Necorporale.

A treia și a patra persoană, care au profesia de contabil și pe care le-am contactat, nu au o experiență foarte vastă în acest domeniu, doar de trei, respectiv patru ani de contabilitate în business, însă ambele sunt extrem de pasionate în privința existenței criptomonedelor și investiția în acestea. Însă, acestea nu s-au gândit până acum la modul în care ar putea fi contabilizate și

întrebarea noastră i-a luat prin surprindere, având nevoie de câteva minute pentru a se gândi la cel mai bun și potrivit răspuns. Ambele au exclus de la început varianta de Disponibilități bănești și Echivalente de numerar, nefiind susținute ca fiind mijloace legale de plată la momentul actual și având în vedere volatilitatea lor. Răspunsul final a fost de Investiții, dacă s-ar face abstracție de dreptul contractual.

Următoarele trei contabile cu care am discutat au o experiență de zece, doisprezece, respectiv, cincisprezece ani în domeniul contabilității în business, însă niciuna nu avea cunoștințe despre criptomonede, atât în ceea ce privește existența lor, dar și modul în care s-ar putea contabiliza. Explicația oferită de acestea a avut un punct comun, respectiv faptul că abordările diferă de la jurisdicție la jurisdicție, iar prevederile legislative din România sunt incomplete, nu este încă dezbătut, de către autoritățile competente, acest concept și majoritatea contabililor din țară nu au fost puși în situația de a le înregistra în contabilitate, și astfel, ele nu știu prea multe despre rezolvarea acestei dileme și așteaptă momentul în care va intra în vigoare o reglementare specială.

Ultimul contabil pe care l-am contactat deține titlul de expert contabil, având o experiență de muncă în acest domeniu de aproximativ douăzeci și șapte de ani, a lucrat în calitate de contabil în business iar acum deține o firmă proprie de contabilitate. Acesta era familiarizat cu întreg conceptul de monedă digital și considera că se încadrează diferit, în funcție de specificul tranzacțiilor. În primă instanță, ar contabiliza-o ca fiind o Imobilizare necorporală, însă explicația acestuia a fost diferită de cea a restului de persoane, întrucât s-a gândit că o criptomonedă își mărește valoarea în timp, iar la reevaluare vom înregistra un profit. Cea de-a doua variantă sugerată a fost de Stocuri, dacă sunt deținute pentru a fi vândute pe parcursul desfășurării normale a activității.

Bibliografie

- Marr, Bernard, *A Short History Of Bitcoin And Crypto Currency Everyone Should Read*, Forbes, 2017
- DeVries, Peter, *An Analysis of Cryptocurrency, Bitcoin, and the Future*, 2016
- Brauneis, Alexander; Mestel, Roland; Riordanc, Ryan; Theissen, Erik, *How to measure the liquidity of cryptocurrency markets?*, 2021
- Patterson, Julia, *Bitcoin: A New Global Economy*, Bitpay, 2015
- Păunescu, Mirela; Popa, Adriana Florina; Ciobanu, Radu, *Propuneri privind înregistrarea în contabilitate a criptomonedelor potrivit reglementărilor contabile românești*, CECCAR Business Review, No 9/2020, pp. 11-24, 2020
- McGuire, Rosemary; Massoud, Michael, *An Introduction to Accounting for Cryptocurrencies*, 2018